

ПРИСТИГНА ЧАКАНАТА НОВА МАШИНА ОТ ИТАЛИЯ

ФАКТОР

Нова машина за изрязване и бертване на дъна, поръчана от ПИМ в италианската компания Lukas, пристигна в понеделник. Машината е част от плана за обновление на техниката и ще бъде монтирана в новото хале към III-ти Заготовъчен цех, чийто

строеж напредва. След завършването му, в него, освен новата придобивка, ще бъдат позиционирани комплексът за маркиране на ламарина, линията за развалцоваване на ролони и още две машини за бертване.

Бертваща машина от Lukas ПИМ вече притежава и ползва от

години. Но вече е недостатъчна за разширяващото се производство, затова бе купена нова. Тя може да бертва дъна с изместен център, докато старата – само стандартни с централен конус, синтезира най-важното качество мениджърът на производството инж. Иван Ангелов. □

ФАКТОР

НАШИЯТ ВЕСТНИК

Година XVI, брой 8 (161), 30 септември 2022 г. Разпространява се бесплатно!

ПИМ

LRQA ОДОБРИ СИСТЕМАТА НИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ПО СТАНДАРТА ISO 9001:2015

СЕРТИФИКАТЪТ С ДЕЙСТВИЕ ДО СЕПТЕМВРИ 2025 ГОДИНА

ФАКТОР

Lloyd's Register Quality Assurance (LRQA) отново одобри Системата за управление на качеството (СУК) на ПИМ ООД по стандарта ISO 9001:2015. Това стана след тридневен одит в предприятието на дружеството и посещение на оборудвана винарна. Така, както и преди 3 години, използването на сертификата е продължено с още толкова.

Проверката извършиха водещият одитор в LRQA България Димитър Кулин, отлично запознат с дейността на фирмата и Системата за управление на качеството, заедно с одитора Даниел Неделчев, който за първи път идва на инспекция.

Обхваната бе цялостната организация на дружеството и всички етапи, през които преминава едно изделие – от първия контакт с клиента, до монтажа на изделиято на обект. Това означава, най-напред, проверка на документацията на мениджърите, след това разработките в Конструктивен отдел, назнача-

ването на поръчки, изпълнение-то, контролът, експедицията, монтажът, синтезирано описание

методът началникът на Отдела за контрол на качеството инж. Стойчо Стоев.

На стр. 2

ВНИМАНИЕ КЪМ ЗИМНАТА ПОДГОТОВКА

ФАКТОР

Специално внимание да бъде проявено към зимната подготовка в компанията, подчертала пред ръководителите на цехове и отдели управителят инж. Димитър Назъров. Предприемането на превантивни действия е необходимо заради задаващата се тежка ситуация през студения сезон и непредвидимите цени на газ, електроенергия, горива и др.

Проверка да бъде извършена на прозорците и остьклените части в производствените помещения, и където е необ-

ходимо, да бъдат поправени. Там, където отоплението все още е с дърва – да се осигурят, разпореди инж. Назъров.

Извършване на проверка по газопроводите, тестове на отопителната система, оптимизация на газовото

отопление, снабдяване на хората със зимни

работни облекла и обувки, е друго, което

трябва да бъде направено преди настъпването

на студовете.

Трудна, тежка и скъпа зima се задава. Да бъдем по-икономични и ефективни, апелира шефът. □

76 СЕМЕЙСТВА ОТДЪХВАХА ПРЕЗ ЛЯТОТО В ДВЕТЕ БАЗИ НА ПИМ

ФАКТОР

76 семейства на хора от трите предприятия на ПИМ са почивали през лялото – на море и планина, в наетите от компанията бази, информира отговорният за дейността инж. Иван Ангелов.

По-голямата част от тях, както може да се очаква, са предпочели морския курорт. В комплекс „Олимпия бийч“, на брега в Равда, ваканция са прекарали 236 человека. Там ПИМ осигури за хората си 3 апартамента и 4 студия, за времето от 26 юни до 11

септември, разпределено в 11 смени по 7 дни.

Значително по-малък е интересът към планинския отдих в хотела на село Лесидрен, показва статистиката. Тук ползването е срещу минимални, непроменени от миналата година цени, с осигурени закуска и вечеря в ресторант, но от възможността през летния сезон са се възползвали едва 15 человека.

Постарахме се да удовлетворим всички желания за време и място на настаняване

не, така че, недоволни да нямаме. Надявам се да сме го постигнали. Аз също съм доволен, че успяхме да осигурим заетост на наетите апартаменти и студия в Равда през целия сезон. Дано колегите оценяват това, което компанията прави за хората си. В луксозния затворен комплекс с басейн, безплатен паркинг и много екстри, служителите на ПИМ и семействата им плащат за нощувка символична сума, а останалото дотира фирмата, сподели инж. Ангелов. □

ПЪРВАТА БИРА ОТ MOREA ПРЕДСТАВИ ТЕХНОЛОГЪТ ПЕТЬР НЕДЯЛКОВ

Октомври – 2021 година. Милен Ефтимов работи по ферментатор от линията за косовската пивоварна

ФАКТОР

Първата бира от оборудваната от ПИМ пивоварна в Република Косово представи във Фейсбук технологът инж. Петър Недялков, които има немалък дял в разработването на новите ни изделия. Събитието той е документирал с клип от пълненето на стартовата халба. А множество коментари под публикацията пожелават успех на предприятието и продукцията му.

За изграждащата се, тогава, пивоварна, ПИМ изработи през есента на миналата година линия за бира с капацитет 3000 литра. Дали ще се окажат достатъчни, или интересът към пивото ще доведе до нова поръчка за оборудване, предстои да разберем. □

Първата халба от първата партида бира „Мореа“

ПРИЗНАНИЕ ЗА ТРУДА НА САШО ДИМИТРОВ ОТ ДЪРЖАВАТА, ОТ ПИМ СЪЩО

Симеон СИМОВ

Признание от държавата получи дългогодишният труд на Александър Димитров. От началото на месеца той вече е пенсионер, с осигурен от НОИ ежемесечен заслужен доход.

Но и компанията на която Сашо посвети 30 години и половина показва, че признава труда и отдадеността му. Колегата остава безсрочно на работа и продължава да е част от екипа на V цех. Продължава и с изпълнението на ангажиментите, повечето свързани с монтажи на обекти, в което Димитров е доказан професионалист.

В ПИМ Сашо е от месец април 1992 г., но преди това 10 години е работил в завод „Родина“ със съдружниците в кампанията. Помага в свободното си време и след създаването на новото предприятие.

Докато в един момент е поканен да се включи към малкия, тогава, екип.

Когато започнах ПИМ беше в хале под наем в бившето предприятие „Ерозия“. Нямаше достатъчно инструменти, поръчвахме другаде извършването на различни операции, трудно беше, много трудно. Но имаше дух и вяра в успеха, връща се назад във времето колегата.

С обособяването на звено „Сервиз и монтаж“ Димитров започва към него. Тук е и днес – 30 години по-късно, 30 години в командировки. Уважаван от колегите, ръководството и клиентите специалист.

Докато съм нужен и докато мога, ще се старая да съм полезен, скромно, както винаги, обобщава новото положение Сашо. Жив и здрав да бъде и дълго още да е в екипа! □

СРЕЩИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО ИНИЦИИРА ОКК

Ясен ДИМОВ

Координационни срещи за подобряване на качеството инициира през месеца началникът на отдела за контрола му инж. Стойчо Стоев. В два последователни дни той и организаторът на производството инж. Стелиан Виделов се срещнаха с началниците на цехове и конструкторския екип в Хасково. Целта бе подобряване на синхrona между отделните звена, откряване на слабости, които могат да се избегнат, начините за това. Направени от началник-цеховете бяха предложения за оптимизиране на чертежите и по-доброто им онагледяване за бригадите, чрез увеличаване на размера и поставяне на специални табла. Конструкторите също имаха

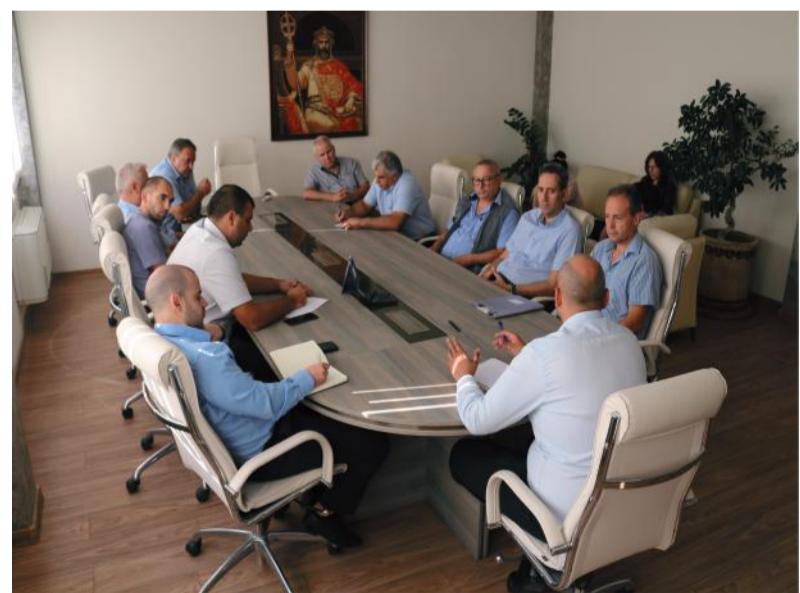

предложения, които, според тях биха довели до избягване на неточности в изработката. Инж. Стоев пък се ангажира рацио-

налните идеи да влязат в практиката.

Инициативата на ОКК е стъпка в стремежа на компанията да подобри още качеството на продукцията си и то да стане устойчива величина. На това нееднократно акцентира и управителят инж. Димитър Назъров.

Качеството е елемент, който непрекъснато се развива и ние трябва да търсим такова развитие. Нещата да са взаимно свързани – документация, чертежи, разкroi, изработка... Много важно е мисленето – да се търсят най-добрите начини. Клиентите искат единствено високо качество за поръчаните изделия и ние трябва да отговаряме на очакванията им, подчертано и на последната среща с ръководния състав управителят. □

ДОВОЛНИ ЛИ СТЕ ОТ ХРАНАТА В СТОЛОВАТА?

Правим анкета с този въпрос, заради оплаквания на колеги от храната, поднасяна в столовата. Те са единични и не са направени официално, но въпросът бе поставен от управителя на една от седмичните срещи с ръководителите на цехове, отдели и звена. В желанието си да помогнем за намирането на обективен отговор, поставяме го и ние във вестника.

Качеството на храната може да оцените със звездички в линията. Запълването на

една означава много слабо, две – слабо, три – средно, четири – добро, пет – много добро и шест – отлично.

При желание, посочете причините, предизвикали оценката ви. Дайте и препоръки, ако имате.

Анкетата не е анонимна, тъй като не е анонимно и храненето. Моля, попълнете името и цеха или отдела си.

Пуснете талона в пощенската кутия пред магазина. □

Име _____	
Цех/отдел _____	
Оценка: 	
Причини за оценката ми _____	
Препоръки _____	

АНКЕТА

РАДОСТ И УСМИВКИ ОТ ПЪРВИЯ УЧЕБЕН ДЕН

Светослав ЦЕКОВ

Близо 59 000 първокласници за първи път прекрачиха училищния праг на 15 септември. А общо 2357 училища в страната приеха над 706 000 ученици. Вълнуващи мигове съпровождат първия учебен ден, който българите си честват като празник. Вълнуващи за ученици и родители,

за баби и дядовци. Такива мигове имаха и колеги, чиито деца и внучи за първи път чуха училищния звънец, прекрачиха школския праг, седнаха на чина и разтвориха буквара. Не се забравя такъв момент! Нито радостта, нетърпението, светните очички, първата среща с учителката. А и да се позабравят,

снимките винаги ще ги припомнят. Затова решихме да представим с няколко снимки „първолаците на ПИМ“. А заедно с тях – батковци, каки, че и по-малки деца, придружили ги в паметния първи школски ден. Здрави и щастливи да бъдат всички! Жадни за знания да са, успехът да им е спътник!

Стоян Господинов, с майка си Десислава и баща си Александър в двора на 13-о училище в Стара Загора. И в класната стая с букет захарни цветя, специално сътворен от майката за първата учителка. Снимката с радост сподели щастливата баба на първолака – Донка Петкова.

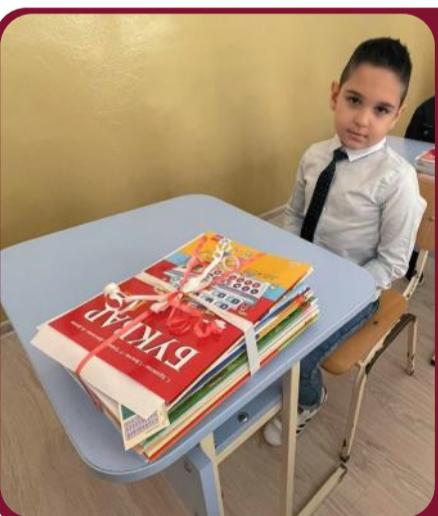
Мария Атанасова чу първия училищен звънец в димитровградското училище „Пенчо Славейков“, където третокласник е брат ѝ Михаил, докато батко им Светослав вече е деветокласник в Природоматематическата гимназия „Иван Вазов“. И на триимата по вода да им върви, лисна менче майка им Румяна. А фотограф е гордият татко инж. Мирослав Атанасов.

Валентина Видева тръгва по пътя на знанието в пловдивското училище „Екзарх Антим I“. Там е учили и брат ѝ Иван, който си припомни времето, когато сам е бил първокласник. Но вече е средношколя в Националната търговска гимназия, училище на 120 години. И щастливата Валя /в средата/, сред съучениците в класната стая. Снимките предостави инж. Валя Назърова.

В Основно училище „Св. Иван Рилски“ в Хасково е първокласник Иван Стоянов. А до школския прег с вълнение и радост, както може да се очаква, го изпратиха родителите София и Стоян Стоянови.

От инж. Назърова са снимките и на другите внучи-ученици – Димитър и Йоана Джакови. Митко чу първия звънец и седна на първия чин в училище „Алеко Константинов“ в Пловдив. И тъй като сестра му Йоана е третокласничка в същото училище, заедно тръгват към класните стаи.

Снимките са от майката Ваня, представени от бащата Георги Ангелов.

Теодор Пеев с майка си Валентина и баща си Чавдар, щастлив, на път за първия ден в Основно училище „Васил Левски“ - Хасково. А малко по-късно – и на чина в класната стая, с куп учебници и красивия букет за учителката.

КУПАТА ЗА ГРУПАТА

ГРУПА 7

Христо Цветов

Реших да нарека така групата колеги, които изграждат новото производствено помещение в ПИМ. Защо Група 7 ли? Ами, просто, защото са 7 человека. Събрани от различни цехове, за да изпълнят общата задача. Тя е от Кота 0 да се издигне стабилна и модерна постройка, според всички изисквания, която ще се превърне в производствено помещение. Не са имали

още миналата седмица можехме да изправяме конструкцията, похвали работата на колегите отговорният за строежа инж. Иван Ангелов.

Но това, по думите му ще бъде следващият етап. Сега групата, временно прекратява общата работа. Заварчиците отиват да помогнат в IV и V цех, а шлосерите продължават с подготовката и боядисването на готовите елементи. Което не е лесно, защото площа, която се обработва никак не е малка, а за да се премахне ръждата, да се грундира и боядиса всичко, си трябва време.

Така че инж. Николай Ников, Милен Дяков и Васил Петев, явявящи се шлосерската част в Група 7 продължават да подготвят терен за колегата с пистолета /бояджийски/ - Антон Славеев. Заварчиците – Ателин Атанасов, Алейтин Хашимов и Димитър Мавров.

Ето, че казахме и кои са хората в Група 7. Но защо са 6 на снимката, ще попитате? Защото седмият снима. Самият той не обича да бъде сниман и винаги избягва такива моменти, но тук успях да го уловя в работен момент. Не се сърди, Тони ☺

С имената обаче представянето на групата не приключва. За работата и отговорността им вече се произнесе инж. Ангелов. Нека кажем няколко думи и за опита. Който дори при по-младите колеги никак не е малък. А при Димитър Мавров е цели 36 години като заварчик! Най-напред в „Химмаш“, от 1992 година – в ПИМ. Ателин Атанасов е заварчик от 1989-а, което ще рече 33 години. В ПИМ е от 2004-а. Алейтин Хашимов е с апарата от 90-а, т. е. 32 години. Заварчик от „Енергоремонт“, чиято школа в професията, по думите му, е

време да се сработят, сработката стана в този месец и половина в който започнаха и завършиха основната метална конструкция на халето. И ако строителите не бяха се забавили заради дъждъ и необходимостта да изсъхнат изкопите, където се налива бетон за монтажните „стъпки“, колоните на новото хале вече щяха да са изправени. Но и това ще стане на по-късен етап. Важното е, че тези 16 масивни железни елемента, както и не по-малко масивните 16 ригела за покрива, в кратки срокове и съвсем според графика бяха готови.

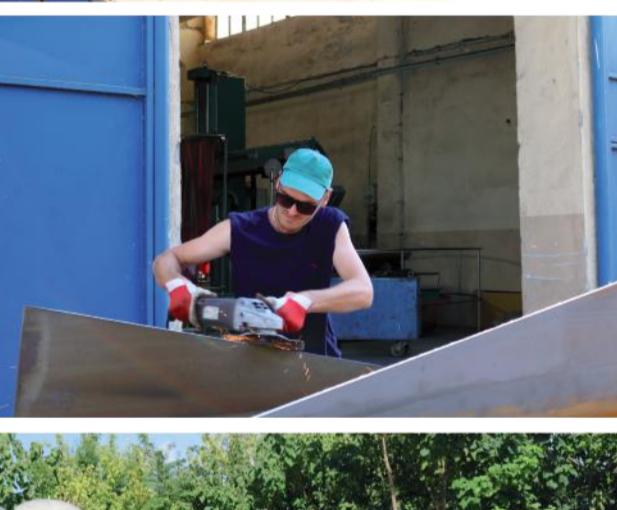
Изключително съвестно се отнесоха колегите към изпълнението на ангажимента. Много бързо изработиха колоните, ригелите, билните профили, подкрепните пътища. За съжаление, строителите изостанаха. Иначе

като Шао Лин в бойните изкуства ☺. В ПИМ също от 2004 година. За такива хора тайни в професията няма! И само тук са използвали близо половин тон базични електроди! А колко ли са използвани изобщо. И колко още им предстои да използват...

От шлосерите с най-дълъг стаж е Милен Дяков – във фирмата от 2005 година. Васко Петев е от 2006-а, когато идват заедно с брат си Стоян. Координаторът на групата инж. Николай Ников е в ПИМ от 2012 година. 5 години е работил в V цех, при Здравко Здравков като шлосер, от 2017 е част от екипа на Отдела за контрол на качеството.

Остана още един човек – Антон Славеев. Момчето, което с работата си по зелените площи радва очите на всички във фирмата. Че и на гостите! Вече близо 15 години. Сега изпълнява не по-малко отговорна задача – с грунд и боя да направи и по-красиви, и по-защитени металните елементи на конструкцията. И я изпълнява толкова съвестно, колкото и другата!

Ето, това е Група 7. Кратко и ясно. Повече за хората в нея няма какво да говорим, както и те не обичат да говорят за себе си. Но, говори работата им... □

Продължаваме рубриката с нова публикация – за групата, която изгражда новото хале в ПИМ. Но, преди да я представим, нека, както и предишния път отчетем постигнатото, според регламента, от групата в маджаровския цех. Публикацията за тях на страницата на „Фактор ПИМ“ във Фейсбук събра 129 директни харесвания. Има и 3 коментара, а, както обявихме в регламента, всеки коментар носи по 5 палеца. Значи, общия брой харесвания стават 144. Към тях прибавяме харесванията под споделените публикации. Споделянията са 7. Под видимите от тях харесванията са 61. Така че, получават се, в крайна сметка 205 лайка и маджаровци излизат начело. Засега. Защото в надпреварата влизат Група 7 ☺

КИТАЙ ИЗПРЕВАРИ САЩ ПО НАУЧНИ ОТКРИТИЯ

ПЕКИН РАЗПОЛАГА И С ПОВЕЧЕ УЧЕНИ

ИНТЕРФАКТОР
от dir.bg

Китай изпревари САЩ като най-големият производител на научноизследователски документи, както по отношение на количеството, така и по отношение на качеството. Това твърди нов доклад на Японския национален институт за политика в областта на науката и технологиите (NISTEP).

Докладът разглежда рецида ключови показатели за научните и технологичните дейности на различни страни, като броя на публикуваните научни статии, броя на подадените патенти, разходите за научноизследователска и развойна дейност (R&D) и броя на изследователите.

Голяма част от доклада се фокусира върху позицията на Япония в света, но наред с това изследването констатира, че Китай е изпреварил САЩ в науката.

"Китай е една от водещите страни в света както по отношение на количеството, така и по качеството на научните статии",

каза Шиними Чироки от Японската агенция за наука и технологии пред Nikkei Asia. "За да стане истински глобален лидер, ще трябва да продължи да произвежда международно признати изследвания."

САЩ все още са на първо място по отношение на разходите за научноизследователска и развойна дейност и броя на научните компании, но са изпреварени от Китай по отношение на броя на университетите, публичните научни институции и изследователите.

Друг скорошен доклад на Harvard Kennedy School установи, че Китай е изпреварил САЩ в някои - но не във всички - ключови технологии на 21-ви век, като изкуствен интелект

(AI), 5G, квантова информационна наука (QIS), полупроводници, биотехнологии и зелени енергия.

NASA все още се държи като най-способната космическа агенция, но Китайската национална космическа администрация бързо наväкса. През последните години тя има редица впечатляващи постижения, като заснемане на целия Марс, мисии до "тъмната страна" на Луната и създаване на собствена космическа станция.

Що се отнася до финансирането на науката и развойната дейност, разликата е доста малка, макар и в полза на САЩ. Разликите в икономическите модели на двете държави могат дори да означават, че Пекин отделя реално повече от Вашингтон.

ПРОБИВ МОЗЪЧЕН ЧИП ПОТИСКА ЖЕЛАНИЕТО ЗА ПРЕЯЖДАНЕ

С РАЗВИТИЕ НА ТЕХНОЛОГИЯТА ИМПЛАНТЪТ МОЖЕ ДА ПОМОГНЕ И В ДРУГИ СИТУАЦИИ

ИНТЕРФАКТОР
от it.dir.bg

Мозъчен чип, може би, ще помогне на много хора да се освободят от зависимостта към прекомерно хранене, връщайки им нормалния апетит. Надеждата идва от опит, извършен от екип учени върху двама доброволци, на които имплантирали мозъчен чип от ново поколение. И двамата страдали от наднормено тегло, причинено от хронично и компултивно преяждане.

Устройството е проектирано да открива и наруши мозъчните сигнали, свързани с желанието за преяждане. Обещаващите му резултати градят основите за бъдеще, в което мозъчните импланти могат да контролират различни импулсивни поведения.

Проучване от 2017 година демонстрира как мозъчен имплант може в реално време да открие активност, свързана с желание за преяждане. В последствие чипът доставя електрически импулси, блокиращи сигналите на желанието за хранене. Тогава, обаче, тестът е извършен с мишки.

Сега в журнала Nature Medicine, изследователите описват опита с имплантирано устройство за мозъчна стимулация върху първите двама човешки добровол-

ци.

Електродите на импланта те насочили към областта nucleus accumbens в мозъка. Шест месеца след поставянето на чипа, доброволците съобщават, че вече не преядват и са свалили 5 килограма от теглото си без да пазят диета.

Старшият автор на проучването - Кейси Халперн казва, че е изключително доволна от резултатите. По думите ѝ имплантът може да помогне и в други ситуации, облекчавайки значително психичното, а и физическо здраве на пациентите.

Технологията може да се подобри значително, правейки я много прецизна. Според някои учени има възможност в бъдеще тя да отиде отвъд медицинските приложения при тежки случаи. Може, например, да бъде създаден мозъчен имплант, подтикащ болката или различни чувства. Такива чипове могат да заменят големия брой болкоустоюващи, стимуланти и психотропни вещества, които имат вредни странични ефекти. □

ŠKODA ПРЕДСТАВИ БЪДЕЩИЯ СИ ФЛАГМАН

АУТОФАКТОР

Електрическото си бъдеще - кросоувър-флагман Vision 7S представиха наскоро автомобилостроителите от Млада Болеслав. Впечатляващата Шкода за сега е само концепция, но подсказва какво да се очаква в тази посока. Не след дълго, може би, Vision 7S ще се превърне в сериен модел с отлични технически характеристики.

Освен това, той е и първият модел на марката, върху който се поставя новата и променена емблема на чешкия производител. Подобно на други компании, Skoda също преминава към двуизмерна версия на традиционната си емблема. Логото е с нов шрифт и апостроф, вече интегриран в буквата S, а не над нея. То ще дебютира при сериен модел на марката едва додато.

Фирмените цветове на бъдещия електрически кросоувър са два нюанса на зеленото - Emerald и Electric Green. Новата фирмена идентичност се подчертава от T-образни фарове и задни светлини, които са на двойки и са разположени вертикално една върху друга. Различен е и дизайнът на предната част - характерен за електромобилите заради липсата на решетка на радиатора.

Размерите на Skoda Vision 7S са дължина от 5016 mm, ширина - 1940 mm и височина - 1888 mm. Разстоянието между предната и задната оси достига 3075 mm, пътният

просвет е 242 mm, а джантите на концепта са 22-цолови. Така това е най-големият автомобил на Skoda в цялата история на марката. В основата на новия модел е модулната платформа MEB на концерна Volkswagen, но все още липсват някои от основните технически подробности за електромобила. Все пак се знае, че Vision 7S разполага със задвижване на всички колела, а батерията с капацитет 89 kWh осигурява пробег от 600 km с едно зареждане.

Салонът е със 7 места, разпределени на три реда. 6 от седалките са за възрастни, а седмата - за дете. Поставена е зад седалките на първия ред, с гръб по посока на движението. Решение се базира на факта, че това е най-безопасното място в колата. Пред шофьора е разположен 8,8-инчов екран на приборния панел и 14,6-инчов дисплей на медиийната система. Компактният волан има необичайни вертикални спици, но те не пречат на погледа към приборите.

СЪСЕДИ? УЧЕНИ СА ОТКРИЛИ НОВА И ВЕРОЯТНО ОБИТАЕМА СУПЕРЗЕМЯ

СПЛЕЙСФАКТОР

Международен екип от учени откри две суперземи, едната от които може да е обитаема, съобщи преди дни белгийският Университет на Лиеж. Екипът се ръководи от Летисия Делрез, астрофизик в Лиеж, предаде специално за БТА белгийската агенция Белга.

Суперземя е термин, даден на планети, които обикалят около други звезди и имат маса, по-голяма от тази на Земята.

Първата планета, наречена LP 890-9c (или TOI-4306b), първоначално е била идентифицирана от космическия телескоп TESS на NASA. Този космически телескоп търси екзопланети, обикалящи около близки звезди. LP 890-9b е с около 30 процента по-голяма от Земята и може да обикали напълно своята звезда само за 2,7 дни.

Изследователите от Лиеж са използвали телескопи SPECULOOS, за да потвърдят съществуването на планетата и да я картографират по-добре.

Телескопите SPECULOOS се използват и за търсене на други планети, които може да са били пренебрегнати от TESS.

Така е открита и втора суперземя

мя, наречена LP 890-9c. С маса с 40 процента по-голяма от тази на Земята, тя е подобна на първата суперземя. Нейният орбитален период - времето, необходимо на планетата да завърши орбитата си около своята звезда - е 8,5 дни.

"Въпреки че тази планета е много близо до своята звезда, на разстояние около 10 пъти по-малко от това на Меркурий до нашето слънце, количеството звездна радиация, която получава, е все още ниско и може да е възможно наличието на течна вода на повърхността на планетата, при условие че има подходяща атмосфера", обясни Франсиско Дж. Позуелос, изследовател в Астрофизичния институт на Андалусия, съавтор на статията публикувана в списание Astronomy & Astrophysics.

Учените ще проведат допълнителни изследвания, за да опознаят по-добре планетата. "Откриването на LP 890-9c ни предлага уникална възможност да разберем по-добре най-малките и най-студените звезди в съседната ни слънчева система и техните условия за обитаване", заключава Летисия Делрез. □

АКО ВСИЧКИ КОЛИ БЯХА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ...

АУТОФАКТОР

За електрическите автомобили все повече се говори и все повече хора купуват такива. Появяват се съобщения за прекратяване на производството на коли с конвенционални двигатели в близко бъдеще. Налага се мнението, че, заради опазване на природата и намаляване на ресурсите за горива, електроавтомобилите стават безалтернативни. Но, така ли е? Ето една интересна хипотеза на Nagy Tamas във Фейсбук.

Електрическите автомобили са най-голямата измама, която светът някога е виждал, смята той и подкрепя тезата си с очевидни примери.

Някой замислял ли се е за това? Ако всички коли бяха електрически, пише Tamas. - И да се случи така, че заседнем в тричасово задръстване в студ и виелица. Батериите щяха да паднат напълно. Зашто електрическите автомобили, общо

взето, нямат отопление. А ти си в колата си, на улицата, без батерия, без парно, без чистачки, без радио, без GPS. Защото батерията отдавна е паднала. Можете да се опитате да извикате помощ, но помощ, в такова време не може да дойде, защото предполага се и полицейските, и другите автомобили са електрически. И когато пътищата са блокирани от хиляди натоварени коли, никой няма да може да продължи. А батериите не могат да се заредят намясто?

Същият проблем през лятната ваканция биха били километричните задръствания. Възможността за включване на климатик в електрически автомобил би била възможна само за кратък период от време. Батериите ще паднат за миг!

Разбира се, никой политик не говори за това, но това ще се случва, ако всички коли станат електрически, заключва авторът. □

ДЕРТ НАРОДЪТ ДА ПИЕ ПОВЕЧЕ, ИСКА ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ЯПОНИЯ

ИНТЕРФАКТОР

Тенденцията в Япония хората да пият по-малко алкохол става все по забележима. Това може и да е добре за здравето на нацията, но, явно, никак не е изгодно за държавата. Затова в Страната на изгряващото слънце стартира кампания, наречена "Пийте повече!". Целта е да се повиши консумацията на алкохол, твърди немското издание Deutche Wele.

Тъй наречените "номикай", в буквален превод "среща за пиече", дълго време в Япония са били задължителни преди двата почивни дни в събота и неделя. Но младите се противопоставят на този ритуал. Това е и една от причините за рязко спадащата консумация на алкохол в Страната на изгряващото слънце. Другата е пандемията от коронавирус, променила навиците на пиече у много хора, тъй като баровете са били затворени или са работели само до 20 часа, а потребителите са прекарвали повече време

у дома. Намалената употреба на алкохол обаче рязко намалява и постъпленията в държавния бюджет. Ако до преди 10 години акцизите от алкохол са съставлявали 3 процента от всички данъчни постъпления, днес техният дял е спаднал до 1,7 процента, обяснява изданието генезиса на кампанията.

За да промени това, правителството е по-дело и нова инициатива. "Sake Viva!" се казва кампанията, насочена към 20 до 39-годишните, тъй като в Япония е консумацията на алкохол е позволена едва на 20 годиншна възраст.

До началото на септември хората са могли да дават идеи как да бъде възродено пиенето на алкохол в страната, например с различни реклами послания или нови птиета. Резултатът още не е ясен, също и ще успее ли правителството да преодолее вредната за бюджета тенденция. Нашето обаче, служебно или редовно, такива дертове няма. ☺

ИЗСЛЕДВАНIE

ПОВЕЧЕ ЕСТЕСТВЕНА СВЕТЛИНА В ДОМА УВЕЛИЧАВА ЩАСТИЕТО

ИНТЕРФАКТОР

Повече естествена светлина в дома увеличава щастието, са установили учени от университета на Шефилд, съобщава Дейли мейл, цитиран от БТА.

"Като се има предвид, че живеем, работим и прекарваме повече време у дома от всяко, архитектите и предприемачите трябва да полагат усилия да подобрят естественото осветление в домовете чрез фактори като положение и размер на прозорците", съветва ръководителят на изследването д-р Пабло Наварет Ернандес.

В подкрепа на тезата си учени са показали 25 3D симулации на стаи, кухни и бани с различно естествено осветление на 750 участници. Някои от прозорците гледали на север, други - на юг, различавали се, също така, размерът и броят им. Участниците трябвало да посочат доколко

щастливи или тъжни се чувстват, гледайки всяка стая.

Резултатите показват, че естественото осветление се отразява значително върху чувството за щастие. Прозорци, заемащи повече от 40 процента от стена, водели до най-много щастие от всичките 25 сценария.

Що се отнася до стените, модерните оголени тухли не са препоръчителни. "За отразяването и поглъщането на светлината в дома установихме, че гипс и дърво се отразяват добре на усещането за щастие, но не и тухлите повърхности", твърдят учените.

Изследването не се е занимавало с причината за тези резултати. Предишни трудове обаче показват, че излагането на светлина увеличава нивата на серотонина - хормон на щастието. На хора, страдащи от сезонно афективно разстройство дори се препоръчва терапия със светлина. □

ЗЕМЕДЕЛСКОТО МИНИСТЕРСТВО ЩЕ РЕКЛАМИРА С 800 000 ЛВ. БЪЛГАРСКИТЕ ВИНА

ФАКТОР от ecom.bg

Бюджет от 800 000 лв. са предвидили от земеделското министерство за промоциране и реклама на български вина.

Средствата са по Националната програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор за периода 2019-2023 г. и са целево - за популяризиране на системата за качество при производството на

вина със Защитено географско указание (ЗГУ) и Защитено наименование за произход (ЗНП).

Максималната стойност по един проект може да е 200 000 лева, като предложения се приемаха от 26-ти до 28-ми септември в Централно управление на ДФ "Земеделие". Финансирането е до 80% от одобрените и извършени разходи. Парите могат да се използват за

провеждане на информационни кампании, мероприятия, изложения, панаири, фестивали, конференции и други събития, които да промотират качествените вина.

Бенефициенти по мярката са признати организации на производители на лозаро-винарски продукти и асоциации на организации на производители на лозаро-винарски продукти. □

ИДЕЯ
ЗА
ЕКСКУРЗИЯ

ФАКТОР

Крепостта Родостица е слабо позната и малко популярна сред посетителите на исторически места, тъй като дълги години остава зад заграждението, наречено „кълон“, на българо-гръцката граница. По тази причина достъпът до останките е невъзможен за обикновени туристи. Което си е имало и своето предимство, тъй като са били недостъпни за иманяри. Те, разбира се по-късно „превземат“ крепостта, както и всички наоколо, но това е друга тема.

За твърдината край Ивайловградското село Хухла започва да се говори чак през 20-те години на XX век, като първо я споменава ученият и общественик Павел Делирадев. Разкопки започват обаче чак през XXI век заради наличието на клона дотогава. Първо на място работи екип на доц. д-р Бони Петрунова (от 2004 г.), три години по-късно проучванията се правят от археолога от Националния исторически музей Ивайло Кънев. Последният счита, че това място е най-южната точка, в която се намират следи от старобългарската култура.

Трябва да се отбележи, че по време на разкопките не е открито писмено доказателство за името на крепостта. Тя е наречена Родостица от покойния проф. Божидар Димитров през 2007 г. Но Бони Петрунова я нарича Балък дере в началото на своята работа там.

ПЪТЕУКАЗАТЕЛ

Тази късноантична и средновековна крепост е изградена на хълм със стръмни и отвесни склонове. Разположението ѝ е югозапад-североизток. Обградена е от реките Керечница и Балък дере, малко преди да се влейт с общо устие в Арда, което придава триъгълна форма на възвишието. Намира се в местността „Балък дере“, на около 3 км по права линия от село Хухла. Но до нея трябва да се достигне откъм северния изход на Ивайловград, по черен път покрай винарната "Лайт касъл". Пътят не е в добро състояние и е препоръчително ходенето пеш, което от града до крепостта отнема приблизително час и половина (около 4,5 км). За ориентация може да служи параклисът "Света Петка" край Ивайловград,

като трябва да се продължи на север от него. Вървенето определено няма да е скучно и еднообразно, тъй като наоколо постоянно се разкриват невероятни гледки. Може дори да се види в далечината турски град Одрин, ако времето е ясно.

След параклиса, в един момент, след около час ходене, пътят се разделя и трябва да се поеме наляво. Като ориентир служи бивша караулка, а близо до река Керечница има и информационна таблица

КРЕПОСТТА РОДОСТИЦА – НАЙ-ЮЖНАТА ТОЧКА СЪС СЛЕДИ ОТ СТАРОБЪЛГАРСКА КУЛТУРА

ПОЗНАТА КАТО РОДЕСТЮИК, ТВЪРДИНАТА Е СПАСИЛА ПРЕЗ 1206 Г. ЦАР КАЛОЯН

за крепостта. След нея реката, която не е голяма, се пресича /за улеснение са поставени камъни/ и се поема по добре утъпкана и разчистена пътека. Тя води до самата крепост.

ИСТОРИЯТА НА РОДОСТИЦА

След направените проучвания е ясно, че крепостта е използвана в продължение на около хиляда години. Предположенията са, че е изградена в началото на IV век сл. Хр., покрай преместването на столицата на Римската империя в Константинопол. В този период целият район е бил под управлението на собствениците на античната вила Армира. Историци отчитат, че мястото за построяване на цитаделата е избрано внимателно, тъй като най-вероятно в устието на Керечница и Балък дере е имало пристанище, а наблизо е минавал важен път от Адрианопол към Родопите.

Културният пласт в крепостта е запазен на дълбочина от 2.20 метра и обхваща периода от IV до XIII век. Според проучванията по него, крепостта е преживяла пожар и разрушения в края на V век и е била почти унищожена в началото на VII век, при славяно-аварските нашествия. След това не е била използвана до към X век, когато се предполага, че при управлението на цар Симеон е доукрепена и превърната в база при военни действия срещу Византия. От този период са намерени коланни накрайници и апликации, които могат да се видят в музея в Ивайловград. Те са типични за тогавашните български боили и аристократи. Подобни са намерени и в Плиска.

По това време Родостица е била и най-южната крепост на българската държава - само на 30 км. от Адрианопол (Одрин). Явява се първи "страж" към Родопите, пазещ от ромейски нашествия българското царство.

След упадъка на България, през XI век, крепостта вече е византийска. От този период там е открит некропол. Намерени са гривни, също част от експозицията на ивайловградския музей. В края на XI и началото на XII век се предполага, че Родостица е използвана за военен гарнизон на част от войските на император Алексий Комин.

В началото на XIII век Жофроа дъо Велардуен, летописец на Четвъртия кръстоносен поход, споменава за крепост край

Арда с име Родестюик, където се е укрил цар Калоян през 1206 г. след неуспешната обсада на Димотика и оттеглянето му към България. Българският владетел дълго се мъчил да сломи съпротивата на димотичани, които междувременно влезли в съюз с латинския император Анри, брат на пленения преди това в битката при Адрианопол Балдуин Фландръски и поискали помощ. Анри потеглил от Константинопол и се разположили на лагер край Адрианопол. Научавайки за приближаването им цар Калоян веднага отстъпил от Димотика и потеглил назад по долината на река Арда, защото пътят му към Одрин и оттам съм Вероя/Стара Загора/ бил вече завзет от латините. Когато дошло известие във франкския лагер, че Калоян станувал при крепост Rodestuic, още на следния ден франките потеглили и очаквали да влязат в бой, с цел да му пресекат пътя на отстъпването. Обаче Калоян снег лагера си и потеглил за своята земя. Латините го преследвали 5 дни, но той вървял все пред тях. В крайна сметка, успял да се изтегли с войската си по поречието на Арда и през планината - към Пловдивското поле, а Анри с рицарите си се насочил към крепостта Мнеакос /Моняк/, която се предала. Там императорът останал още известно време, а част от отряда му потеглил към Стениахос /Асеновград/, където на 17 юли 1206 г. деблокирал защитаващия се цели 13 месеца пловдивски владетел Рене дъо Три.

Най-късният културен пласт в Родостица е от първата четвърт на XIII век, по времето на цар Иван Асен II. След това твърдината престава да бъде използвана като фортификационно съоръжение.

РУИННИТЕ ГОВОРЯТ

Рuinите показват, че стените на Родостица са били дебели до 2 метра, а дори сега на места достигат до 6 метра височина. В най-широкото си място крепостта се е простирадала до 117 метра, а на най-дългото - до 256 метра. Стените следват конфигурацията на терена, като общата площ зад тях е над 10 декара.

Твърдината е била най-достъпна от югозапад, където е и най-дебелата стена. Пред нея на около 7-8 метра е била издигната друга по-тънка допълнителна стена - протейхизма. А пред нея е оформен ров. Главната порта се е намирала в северозападната част, с правойгълна кула до нея.

През 2017 г. е разкрита сграда с четири срещуположни помещения и с голям двор, покрит с добре запазени плочки. Постройката е без аналог по българските земи, като откритите плочник, канализация и колони, а и архитектурата сочат, че в нея, вероятно, е живял местният управник. Две години по-късно, през 2019 г. е открита част от колона с посветителен надпис в чест на бог, чието име започва с A, вероятно Аполон или Асклепий.

При проучванията са открити още

доста монети, върхове на стрели, бронзово кръстче от края на X век, гривни, пръстен с ключ. Намерен е и пълен комплект с теглилки, което значи, че на това място се е осъществявала и търговия.

Особено ценна находка е група от 6 много редки монети, направени от църковна утвар. Те се считат за голяма рядкост, тъй като са сечени и използвани в много кратък период от време, а след това са събрани обратно от императора. Заради своята голяма ценност въпросните монети се пазят в Националния исторически музей.

ВОЛЯТА НА ВРЕМЕТО

След като Родостица е била изоставена започнала постепенно да се руши. По-късно камъни от крепостта са използвани и за основата на граничната ограда. Постепенно целият склон е обрасъл с ниски дървета и храсти, през които сега е прокарана пътека до горе. Но тък местоположението на цитаделата до границата дава възможност да бъдат запазени и до днес редица артефакти, открити при разкопките, както стана дума. Изследванията продължават и до днес, финансирали от Министерството на културата. Това дава възможност не само да се проучи историята на Родостица по-детайлно, а и крепостта да бъде превърната в туристическа забележителност с голям потенциал.

ЩЕ ИМА ЛИ АЛКОХОЛ НА СВЕТОВНОТО ПО ФУТБОЛ В КАТАР? ДА, НО САМО В ОБОСОБЕНИ ФЕН ЗОНИ ЗА 40 000 ДУШИ

Симеон СИМОВ

Световното първенство по футбол в Катар ще бъде първото, провеждано в мюсюлманска страна в Близкия изток. Това обаче поражда въпрос. След като Коранът забранява консумацията на алкохол и в Катар това се съблудава строго, ще има ли пиење за гостите от чужбина. Когато са взимали решения, членовете на изпълкома от ФИФА не са ли забравили едно от важните положения, че цар Футбол и царица Бира обикновено вървят ръка за ръка. В Европа и на много други места по света. Но в Катар?

Какъв ще е режимът за продажба на алкохол по време на Световното, доскоро не беше ясно. Отговорът дойде в началото на този месец. Пиење ще се продава в обособени фен зони в столицата на Доха, с капацитет около 40 000 места. Потвърди го Изпълнителният директор на първенството Насер Ал-Хатер.

Пред BBC той каза: „Ние искаме да доставим на феновете преживяване, което ни-

кога да не забравят. Въпреки че алкохолът ще бъде достъпен за тези, които искат да консумират на определените за това места, той няма да бъде открито достъпен по улиците. Искаме само посетителите, които ще консумират алкохол да се придържат към определените за това места“.

„Ние сме изключително развлечени да приветстваме света в Катар, Близкия изток и арабския свят“, завърши Хатер.

Какви ще са цените на обособените места, обаче е друг въпрос. В арабската страна чужденците плащат скъпо и прескъсто за удоволствието от алкохолния гръх. □

РЕКОРД ПРОДАДОХА ЗА \$ 10,1 МЛН. ФЛАНЕЛКА НА МАЙКЪЛ ДЖОРДАН ОТ ПОСЛЕДНИЯ МУ ПОБЕДЕН МАЧ

СПОРТФАКТОР два пъти повече от най-висо-

Фланелка, с която е играл ката оценка на аукционната къща. За частта от екипа на от финалите на Националната Джордан са били подадени об-

е продадена за 3,7 млн. долара.

Блузата на Джордан е едва втората, носена от звездата по време на шестте му шампионата, която се продава на търг.

през 1998 г. – последният му

Предишният рекорд за бас-

победен мач, е продадена за кетболна фланелка, носена по рекордните 10,1 млн. Долара, време на мач, беше за дреха с

фланелките на легендата от финалите на НБА остават в

показава информация от автограф на Коби Брайънт, частни ръце, въпреки че той е Sotheby's. Емблематичната която е играл през 1996-97 г. Тя

дарил една на Националния

член на афроамериканската история и култура "Смитсо-

ниън". Аукционната

куща, която от 2019

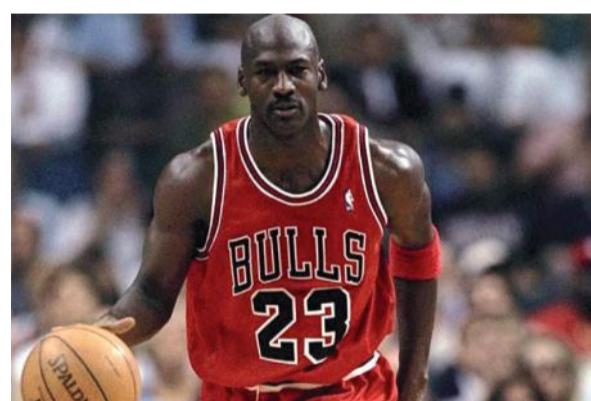
г. е собственост на френско-израелския телекомуникационен магнат Патрик

Драхи, преди това

продаде чифт маратонки на Джордан за близо 1,5 млн. долара. □

музей на афроамериканската история и култура "Смитсо-

ниън". Аукционната

КОЛЕГА ЛИЧНО ПОКАНЕН ОТ НОРАИР НУРИКЯН НА ЮБИЛЕЙНА ЦЕРЕМОНИЯ СЪС СПОРТИСТИ КАТО НЕГО И ГОСТИТЕ БЪЛГАРИЯ ВИНАГИ ЩЕ СЕ ГОРДЕЕ, КАЗВА МАРКО РАЧЕВ

Христо ЦВЕТКОВ

Международния съдия по щангии, бивш европейски вицешампион и колега в ПИМ – Марко Рачев лично бе поканен от легендарния Нораир Нурикян на церемонията, отбелязала 50-годишнината от първото олимпийско злато на щангиста, първо и за българските щангии. Юбилейното тържество се състоя в Музея на спорта в стадион „Васил Левски“.

Получих лична покана от бившия си треньор в националния отбор и, въпреки ангажиментите, нямах миг колебание, че ще отида да го поздравя. Онези години не се забравят, емоционален е Рачев.

В „онези години“

с него в тима са прославените щангисти, олимпийските шампиони – Румен Александров, Йордан Биков, Янко Русев. Марко пък достига до европейска вицешампионска титла през 1980 година в Белград.

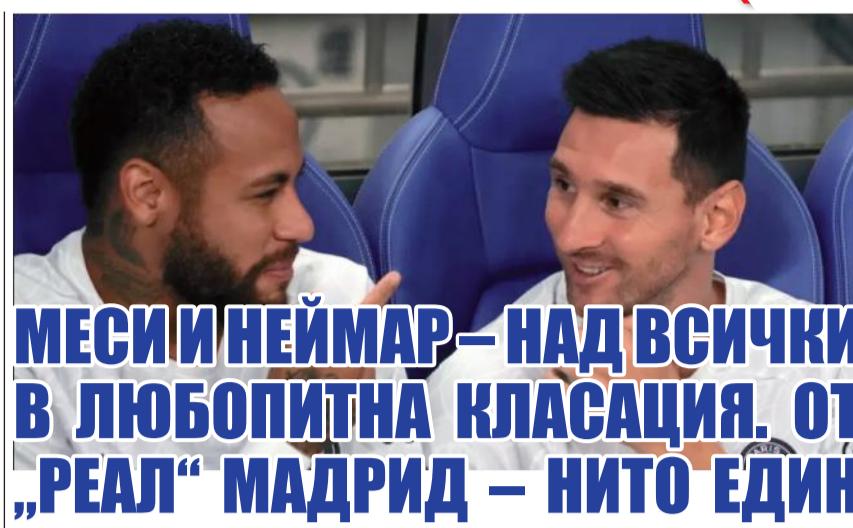
Спортивният път на колегата ще опиша в следващ брой, а тържеството в Музея на спорта той опиша така:

Да почетат знаменития шампион дойдоха десетки спортни личности. Бяха тенисистките сестри Малееви с майка си Юлия Берберян, боецът Армен Назарян, европейската шампионка и двукратна олимпийска медалистка на висок скок Йорданка Благоева, славните борци Боян Радев и Александър Томов, гребкините Светла Оцетова и Сийка Келбечева. И много други, разбира се. Чувството беше

като на голям спортен празник – винаги ще се гордея, а аз се гордея, неописуемо! Със спортисти като че също съм част от тази общност, Нурикян и останалите Българи сподели Марко Рачев. □

Първият щангист – олимпийски шампион сред легенди и приятели на тържеството си

МЕСИ И НЕЙМАР – НАД ВСИЧКИ В ЛЮБОПИТНА КЛАСАЦИЯ, ОТ „РЕАЛ“ МАДРИД – НИТО ЕДИН

СПОРТФАКТОР

Миналата седмица платформата за статистика и анализи на футболни мачове WhoScored публикува списък с 11-е най-добри играчи в топ-петицата на европейските първенства от началото на сезон 2022-2023. За определянето им всеки футболист получава оценка от 1 до 10, според представянето си на терена – игрови минути, отбелязани голове, голеви асистенции, точни пасове, създадени шансове, удари, проблягани километри, спечелени единоборства и други показатели.

Най-висока оценка за предста-

вянето си на терена печели Лионел Меси от „Пари Сен Жермен“, с набрани 8,95 точки. Малко зад него, с 8,32 е сътборникът му Неймар, а члената тройка затваря Роберт Левандовски, който не спира да бележи след преминаването си в „Барселона“. Неговият актив е 8,27. Четвърти е „звярът“ на „Манчестър Сити“ Ерлинг Холанд с оценка 8,13.

Интересно е, че в класацията на WhoScored не присъства нито един футболист на „Реал“ – Мадрид, въпреки че тимът на Карло Анчелоти е единствен със 100-процентов актив от началото на големите шампионати. □

EUROPE'S TOP 5 LEAGUES BEST XI - 2022/23 SO FAR

като на голям спортен празник – винаги ще се гордея, а аз се гордея, неописуемо! Със спортисти като че също съм част от тази общност, Нурикян и останалите Българи сподели Марко Рачев. □

Първият щангист – олимпийски шампион сред легенди и приятели на тържеството си

Марко Рачев

Златното вдигане на Нораир

ОТПАДНА БЪЛГАРСКИЯТ ФИЛМ, ПЪРВИ КАНДИДАТ ЗА НАГРАДА "ОСКАР", ЗАМЕСТВА ГО ДРУГ

ВМЕСТО „МАЙКА“, „СЪРЦЕТО НА МАШИНАТА“ ЩЕ ПРЕДСТАВЯ СТРАНАТА НА ПРЕСТИЖНИЯ ФОРУМ

АРТФАКТОР

България остана без филм кандидат за награда "Оскар" в категорията "Най-добър международен" (Best International Feature). Новината съобщи в своя фейсбук профил режисьорката Зорница София, чийто филм "Майка" бе избран от жури, водено от номинираната за "Оскар" актриса Мария Бакалова.

Причината за дисквалификацията на българското предложение е в регламента на Американската филмова академия, който изисква от всеки чуждестранен филм да има по-малко от 50 процента диалог на английски -

нещо, което според режисьорката на "Майка" няма как да се случи, защото е обусловено от историята на героинята, която отива да работи с изоставени деца в Кения.

До избора на "Майка" се стигна след поредица от скандали. Филмът бе избран след гласуване в конкуренция с "В сърцето на машината", "Петя на моята Петя", "Борсови играчи", "Меко казано", "Шекспир като улично куче", "Ф 1.618" и "Рибена кост". Режисьорът Виктор Божинов оттегли лентата си "Бягство" заради конфликт на интереси у член на комисията.

Категорията "Най-добър междуна-

ден филм" на Филмовата академия "Оскар" съществува от 2020 година, заменяйки предишната "Най-добър чуждоезичен филм".

Предложения за награди се приемат до 4 октомври. Междувременно от Националния филмов център съобщиха, че вторият по точки роден филм ще представи страната на Оскарите.

Това е „В сърцето на машината“ на режисьора Мартин Макариев. Във филма се разказва историята за спасяването на гълъб, заклещил се в машина в комбината „Кремиковци“ и за бунта в един социалистически затвор

в жанр драматичен трилър. Лентата е носител на наградата „Златна роза“ на едноименния фестивал във Варна, през 2021 г. и отличие за най-добър филм на „София филм фест“ тази година. □

ВЕЧНАТА КОМЕДИЯ „ДА, Г-Н ПРЕМИЕР“ ГОСТУВА В СТАРА ЗАГОРА НА 6 ОКТОМВРИ

АРТФАКТОР

Вечната комедия „Да, г-н Премиер“ на Сатиричен театър „Алеко Константинов“ – София гостува в Стара Загора на 6 октомври. Ще се играе в Културния център от 19 часа.

Автори са Сър Антъни Джей и Джонатан Лин. Постановка Борис Панкин, Сценография Петър Митев.

Участват: Кръстю Лафазанов, Мариан Бачев, Тони Минаян, Рада Кайрякова, Константин Икономов, Светослав Пеев. Със специалното участие на Калин Сърменов

„Да, г-н Премиер“ е съчетание на убийствена политическа сатира, поднесена с изтънчен английски хумор. Тя е основа на един от най-успешните ТВ сериали за последното десетилетие. Добави ли се към това и блъскавият актьорски състав, получава се преживяване, в продължение на 2 часа и 15 минути, което не бива да се пропуска. Очакват ви много смях и добро настроение, анонсират от театъра.

Билети на касата на Културен център Стара Загора. За резервации – тел. 0877 373 489, 0898 293 951. □

20 ПРОЦЕНТА ОТ БЪЛГАРИТЕ НЕ СА ПРОЧЕЛИ НИТО ЕДНА КНИГА ЗА ГОДИНА НЯМАТ ТАКАВА И В ДОМА СИ

АРТФАКТОР от dnevnik.bg

Национално изследване на нагласите за четене показва, че 20% от анкетираните не са прочели нито една книга през последната година, а най-малко четят българите между 15 и 30 години. Резултати и изводи от проучването изнесе Мая Бобева от Управителния съвет на Асоциация "Българска книга" пред БНР. По думите ѝ изследването е направено по поръчка на асоциацията от "Алфа Рисърч" в края на 2021 г.

"Хората на възраст между 40 и 65 години са най-активно четящите, а най- slab е интересът към четене в групата между 15 и 30 години", обяви в ефира на Националното радио Бобева. "Има обяснение за това. Тази тенденция се наблюдава и през 2019 г. Най-големи конкуренти на четенето са сералиите от онлайн платформите и четенето в интернет, като то не е задължително да е на книги, а по-скоро е четене на информация."

Според нея това е световна тенденция и не е характерна само за България, но все пак има и различия. Например, проучване през 2017 г. в Германия е показвало, че четенето на книги е намаляло, като за немското общество резултатите са били голям шок, тъй като това е нацията, която купува най-много книги в света. При тях обаче четенето намалява точно при групата 44-54 години. Това е обяснимо, защото те отдавна имат големи публични инициативи за настърчаване на четенето, още от детска възраст до 15 години.

"Ние имаме инициативи, но нямаме толкова силна целенасочена държавна политика по отношение

на четенето", споделя Мая Бобева. Според нея най-тревожното нещо в изследването е, че споменатите 20% от хората не само не са прочели нито една книга през годината, а нямат изобщо книги в домовете си. Но пък обнадеждаващо е, че 83% от анкетираните родители заявяват, че четат на децата си, а в крайна сметка така се поставя началото на интереса към четенето.

Една от новините, произведен в проучването е, че сериалите по телевизии са изместени от четенето в интернет. В момента се оформя тенденция за по-кратки предпочитани текстове от хората.

Според Мая Бобева има нужда и от осъвременяване на списъците с литературни произведения за задължително четене, които се дават на учениците през лятната ваканция, тъй като не може едни и същи книги, които родителите са чели, да се очаква да бъдат интересни и на децата им. Има нови книги и нов изказ, които биха въвлекли по-успешно и повече подрастващи в света на четенето, убедена е тя.

ЗА ЗНАНИЯ И РАЗВИТИЕ НИКОГА НЕ Е КЪСНО ДОКАТО СМЕ ЖИВИ ИМАМЕ ШАНС ДА СЕ ИЗДИГНЕМ ПО-ВИСОКО

Elena BERG

За нови знания, развитие и усъвършенстване на човек никога не е късно. Доказва го с примери от живота на известни личности Elena Berg с публикация в социалните мрежи. Примерите са вдъхновяващи, и вероятно по тази причина споделени от много хора. Вижте сами.

Марк Катон, римски сенатор, научил гръцки на 80-годишна възраст.

Сократ на 70-годишна възраст се е научил да свири на много музикални инструменти и успя да овладее това изкуство до съвършенство.

Микеланджело създава най-значимите си картини на 80 години.

На 80 години Гьоте завършва „Фауст“.

Германският историк Леополд Ранке

завършва своята Световна история на 91 години.

Исак Нютон, на 85-годишна възраст, се занимава активно с научна дейност.

Лев Толстой на 82-годишна възраст косял тревата така, че младите косачи не можели да го настигнат. На тази възраст сивобрadiят автор на „Война и мир“ карал кънки и колело, яздел кон и стрелял с пистолет, на един крак.

Американският гражданин, композитор и диригент Игор Стравински работи до 88-годишна възраст. Поетът Бернанже работи до 77-годишна възраст; Лев Толстой - до 82-годишна; Виктор Юго - до 83; Акад. Иван Павлов - до 87; Древногръцкият драматург Софокъл - до 90.

Философите Диоген и Демокрит, художниците Тициан и Микеланджело по-

казат творческа активност, преминали границата от осемдесет години;

Бърнард Шоу работи до 94-годишна възраст ...

Между другото, не толкова отдавна американски учени, заедно с европейските си колеги, публикуваха сензационно откритие:

Оказва се, че човешкият мозък не се развива до 25-30 години, както се смяташе досега, а до 50 години. Освен това, ако човек продължава да се занимава с активна умствена дейност, стареене на мозъка почти не настъпва!

Защо казвам всичко това? Само заради едно: Старостта не бива да демотивира човек в стремежа му към разви-

тие.

„Не вярвайте на всичко, което чувате, дори ако е в собствената ви глава“, съветва известният психиатър Даниел Аймен.

Всички най-големи бариери и пречки в живота са вътре във всеки. Разбийте ги!

Нашата душа, нашата вътрешна сила няма възраст. Докато сме живи, все още имаме шанс да се издигнем по-високо – да вземем поне още една височина по пътя на духовния възход.

Не чакайте по-добри времена – може да има само едно по-добро време. Нарича се "Сега". □

Ний всичко си казахме...

Сърши!

Няма спектакъл,

няма сълзи.

Беше ни хубаво,

толкова приказно
светло и слънчево
в нашите души.

Ний всичко си казахме...

И любовта ни си тръгва...

Смълчана,
без прошка.

Тревожна, сама.

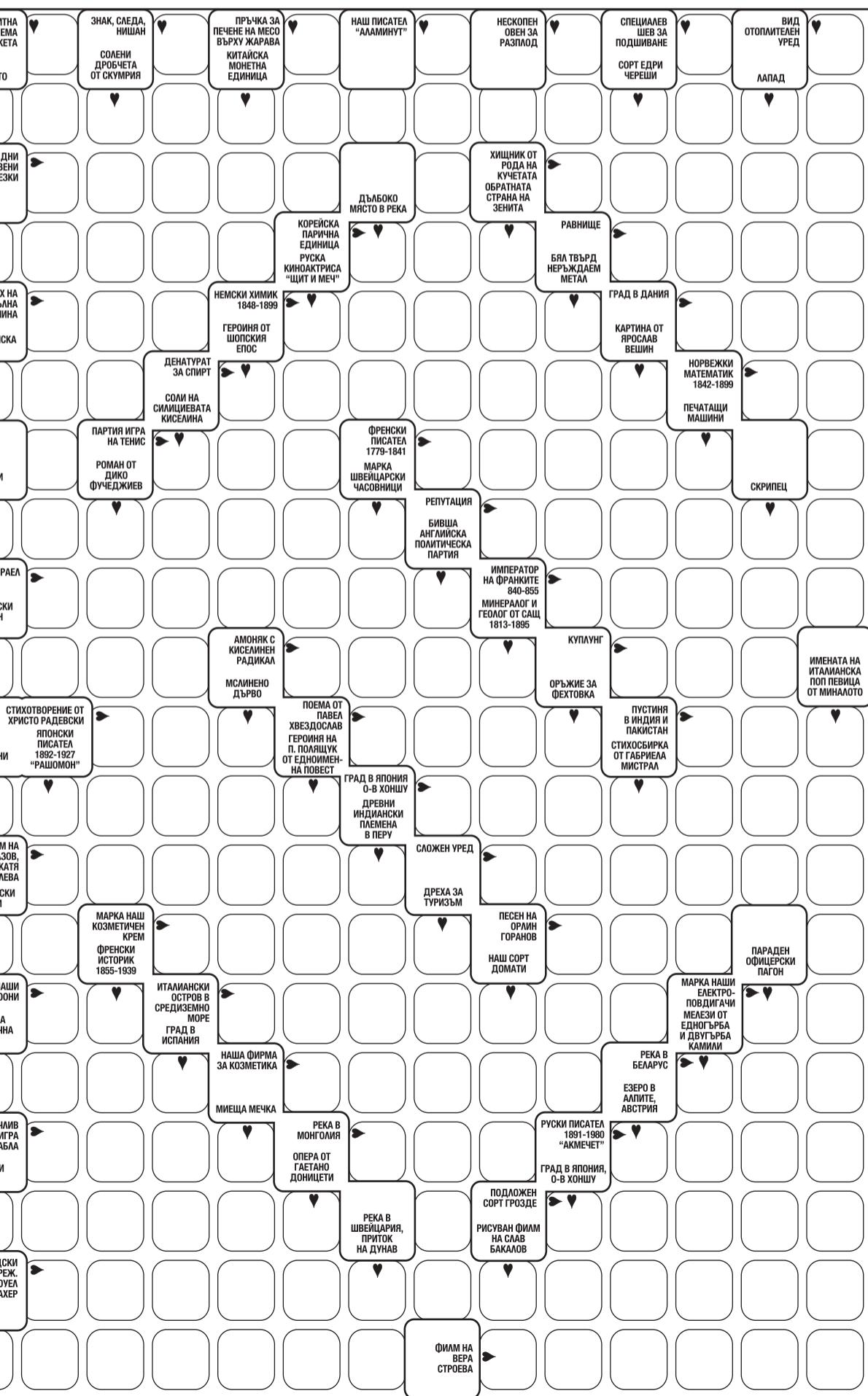
Нима е възможна
любов нереална,
бездълътна дори
в нечий крака...

Ний всичко си казахме...

Сърши!

Августина Яна

И ЛЮБОВТА НИ...

ОТ 21 НОЕМВРИ ФУТБОЛЬЩЕ ДОМИНИРА СВЕТА

познай
и спечели

FIFA WORLD CUP
Qatar 2022

Започва първенството на планетата в Катар

О ЧАК ВАЙТЕ ТРАДИЦИОННАТА НИ АНКЕТА С НАГРАДИ

Както винаги досега при големи футболни събития „Фактор ПИМ“

Ще постави въпроси пред познавачите, а и не само, на най-обичаятата игра.

Ще ги видите в следващия брой. Но се гответе отсега. Информация за първенството има много. Запознайте лята ☺

се с отборите. Набележете фаворитите си.

Проценете докъде могат да стигнат в Катар-2022.

Очаквайте следващия брой на вестника. В него ще обявим самата анкета. Ще ви улесним с програма и схеми, за евентуалното участие, ще обявим наградите, ще добавим интересна информация за чаканата надпревара. И нека най-добрите на терена и в прогнозите спечелят ☺

ЖИВИ, ЗДРАВИ И ЧЕСТИТИ!

ФАКТОР

Не успяхме навреме да представим във вестника последното /засега/ попълнение в детския отбор на ПИМ, не защото сме пропуснали, а защото предишния месец нямаше вестник. А точно през август се роди малката Мартина и още по-точно – на 5-и. Появата ѝ огря дома на инж. Стойчо Стоев и съпругата му Таня, а радостта им се удвои Х 2. Радостен е и 5-годишният им син Никола, който вече е батко.

Живо, здраво и честито да е порасналото семейство! Щастливи да растат малката красавица и братчето и, много успехи да постигнат в живота и гордост на мама и тати да носят!

КАКВО Е ВНЕЗАПЕН СЛЪНЧЕВ УДАР?

КОГАТО СЛЪНЦЕТО ТЕ ХВАНЕ С ДРУГО СЛЪНЦЕ

Влиза порноактриса в църква да се изповядва.

- Отче, сътресих.

- Знам, Дъще, гледах...

Отиват Хасан и Айше на танци. По едно време на Хасан му се доманцуvalo и вика на Айше:

- Айше, върни тука да танцуваме, ма!

- Не мога Хасане, х'апсолютно съм уморена!

- Айше, върни тука щти вкарам един, ма!

- Е, штом така любезно ма каниш!

Иван се загуби в гората. Това, че имаше компас само му помогна да се затуби по-на север.

Медицинска сестра буди пациент посред нощи:

- Извинявайте, че Ви будя, но съм забравила да Ви дам приспивателното.

Край улицата – двама работници. Тървият копае дупки, вторият, след него, ги заравя. Удивен гражданин:

- Извинявайте, хора, ама защо тървият копае, вторият заравя?

- Аз не съм втори, трети съм, но вторият е в отпуск. Той слагаше дръвчета в дупките.

Ако човек през нощта сънува, че е на работа и работи, работодателят би трябвало да му плаща нощен труд.

- Какво ще стане, ако Земята започне да се върти 7 пъти по-бързо?

- Неделя – неделя – неделя...

- А 15 пъти по-бързо?

- Аванс – заплата, аванс – заплата...

Хасковлии решават кръстословища.

- Птица, завършва на ...ва, питам пишещият.

- Гарга, ва...

Грозновата дама се явява на интервю за стюардеса.

- Защо кандидатствате точно за тази работа, питам интервюиращият.

- Защото в самолета ще се запознавам с много мъже.

- Само за това!? С много въже може да се запознавате и в дискотеките.

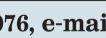
- Да, де, ама в самолета няма къде да избягат...

Мъж питам шофьора на автобус:

- Извинете, да сте намерили вчера забравена дамаджана с ракия!

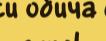
- Не, но намерихме този, който я е намерил.

Вдовица се изповядва:

- Отче, сътресна съм! Сътресих с колегата ти Данail от съседното село.

- Не си сътресна, ма – проста си! Да ходиш чак до другото село!

- Жена, нещо падна сноши от леглото.

Какво падна?

- Пижамата ми.

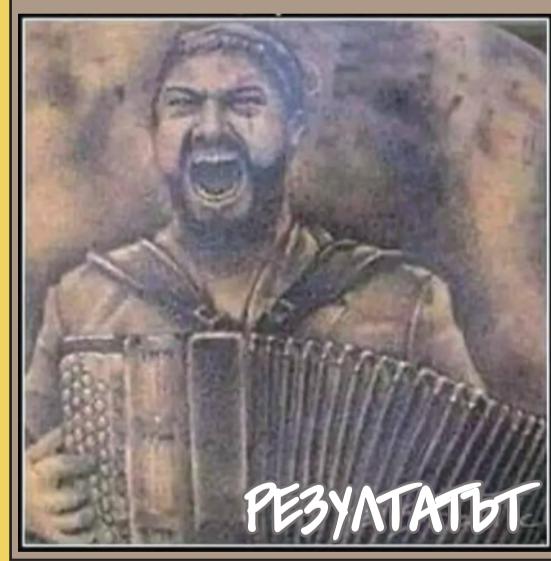
- А що така силно тресна?

- Шмото не бях я съблъкала.

- Каква татуировка искаш?, питам клиент татуистът.

- Ми, не знам! Голям фен съм на филма „300“ и много обичам да свиря на акордеон. Ти прецени

РЕЗУЛАТАТЪТ

